

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 11. novembra 2021 *

Kazalo

Pravni okvir	3
Pravo Unije	3
Uredba (ES) št. 1346/2000	3
Direktiva 2004/38	4
Uredba (EU) št. 492/2011	4
Pravo Združenega kraljestva	5
Pravila o učinku stečaja na pokojninske pravice, ki izhajajo iz odobrenih pokojninskih sistemov	5
Pravila o učinku stečaja na pokojninske pravice iz neodobrenih pokojninskih sistemov	6
Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje	7
Vprašanji za predhodno odločanje	11
Uvodne ugotovitve	11
Obstoj omejitve svobode ustanavljanja	13
Obstoj utemeljitve omejitve svobode ustanavljanja	18
Obstoj nujnega razloga v splošnem interesu, ki bi lahko upravičil omejitev svobode ustanavljanja	18
Sorazmernost omejitve svobode ustanavljanja	19
Stroški	21

* Jezik postopka: angleščina

„Predhodno odločanje – Prosto gibanje oseb – Državljanstvo Unije – Člen 21 PDEU – Svoboda ustanavljanja – Člen 49 PDEU – Enako obravnavanje – Direktiva 2004/38/ES – Člen 24(1) – Ureditev Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska, ki za izvzetje pokojninskih pravic na podlagi pokojninskega sklada iz stečajne mase, ki je načeloma celotno in samodejno, določa zahtevo po odobritvi zadevnega pokojninskega sklada za davčne namene – Naložitev te zahteve v postopku zaradi insolventnosti državljana Unije, ki je uresničeval svojo pravico do prostega gibanja, da bi trajno opravljal dejavnost kot samozaposlena oseba v Združenem kraljestvu – Pokojninske pravice, ki jih ima ta državljan Unije iz pokojninskega sklada, ki je bil ustanovljen in odobren za davčne namene v njegovi državi članici izvora – Izključitev teh pokojninskih pravic iz navedenega izvzetja iz stečajne mase – Uporaba ureditve izvzetja iz stečajne mase za te pokojninske pravice, ki je za stečajnega dolžnika bistveno manj ugodna“

V zadevi C-168/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (business and property courts, insolvency and companies list) (višje sodišče (Anglija in Wales), premoženjski oddelek (sodišča za gospodarske in premoženjske spore, register postopkov zaradi insolventnosti in register družb), Združeno kraljestvo) z odločbo z dne 30. marca 2020, ki je na Sodišče prispela 22. aprila 2020, v postopku

BJ kot stečajni upravitelj gospoda M,

OV kot stečajni upravitelj gospoda M,

proti

gospe M,

MH,

ILA,

gospodu M,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Prechal (poročevalka), predsednica drugega senata v funkciji predsednice tretjega senata, J. Passer, F. Biltgen, sodnika, L. S. Rossi, sodnica, in N. Wahl, sodnik,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za BJ in OV kot stečajna upravitelja gospoda M, D. J. Rhee, QC, C. Harrison, barrister, in I. Gill, solicitor,
- za gospo M, MH, ILA in gospoda M G. Peretz, QC, J. Briggs, barrister, in S. Gilchrist, solicitor,
- za Evropsko komisijo L. Armati, L. Malferrari in M. Wilderspin, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 21 in 49 PDEU ter Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med BJ in OV kot stečajnima upraviteljema gospoda M (v nadaljevanju: stečajna upravitelja) ter gospo M, MH, ILA in gospodom M (v nadaljevanju skupaj: M in drugi) glede zahtevka stečajnih upraviteljev, da se pokojninske pravice gospoda M, irskega državljana, iz pokojninskega sklada, ustanovljenega na Irskem in odobrenega na podlagi irskega davčnega prava, vključijo v stečajno maso.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba (ES) št. 1346/2000

- 3 Člen 3 Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 191), naslovljen „Mednarodna pristojnost“, je v odstavku 1 določal:

„Sodišča držav članic, na katerih ozemlju je središče dolžnikih glavnih interesov, so pristojna za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti. Pri družbi ali pravni osebi se, dokler se ne dokaže nasprotno, domneva, da je središče dolžnikih glavnih interesov registrirani sedež.“

- 4 Člen 4 te uredbe, naslovljen „Pravo, ki se uporablja“, je določal:

„1. Če ta uredba ne določa drugače, je pravo, ki se uporablja za postopke v primeru insolventnosti in njihove učinke, pravo države članice, na katere ozemlju so bili uvedeni postopki, v nadaljnjem besedilu ‚država, v kateri so bili uvedeni postopki.‘

2. Pravo države, v kateri so bili uvedeni postopki, določa pogoje za uvedbo, vodenje in končanje teh postopkov. Zlasti pa določa:

[...]

(b) premoženje, ki je sestavni del mase, in obravnavanje premoženja, ki ga je dolžnik pridobil ali ki je bilo nanj preneseno po uvedbi postopkov v primeru insolventnosti;

[...]“

- 5 Uredba št. 1346/2000 je bila razveljavljena in nadomeščena z Uredbo (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o postopkih v primeru insolventnosti (UL 2015, L 141, str. 19). Vendar se glede na čas dejanskega stanja v postopku v glavni stvari *ratione temporis* uporablja le Uredba št. 1346/2000.

Direktiva 2004/38

- 6 Člen 24 Direktive 2004/38, naslovljen „Enako obravnavanje“, v odstavku 1 določa:

„Ob upoštevanju posebnih določb, ki so izrecno predvidene v Pogodbi in sekundarni zakonodaji, bi morali vsi državljani Unije, ki na podlagi te direktive prebivajo na ozemlju države članice gostiteljice, uživati enako obravnavanje kot državljani te države članice v okviru Pogodbe. [...]“

Uredba (EU) št. 492/2011

- 7 V uvodni izjavi 1 Uredbe (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji (UL 2011, L 141, str. 1) je navedeno:

„Uredba (EGS) št. 1612/68 Sveta z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 15) je bila večkrat bistveno spremenjena. Zaradi jasnosti in racionalnosti bi bilo treba navedeno uredbo kodificirati.“

- 8 Člen 7(1) in (2) Uredbe št. 492/2011 določa:

„1. Delavec, ki je državljan države članice, na ozemlju drugih držav članic zaradi njegovega državljanstva ne sme biti obravnavan drugače kot domači delavci v zvezi z zaposlitvenimi in delovnimi pogoji, predvsem glede plačila, odpustitve in, če postane brezposeln, glede vrnitve na delovno mesto ali ponovne zaposlitve.

2. Delavec uživa enake socialne in davčne ugodnosti kot domači delavci.“

Pravo Združenega kraljestva

Pravila o učinku stečaja na pokojninske pravice, ki izhajajo iz odobrenih pokojninskih sistemov

- 9 Welfare Reform and Pensions Act 1999 (zakon iz leta 1999 o reformi socialnega varstva in pokojnin, v nadaljevanju: WRPA 1999), ki je začel veljati 29. maja 2000, v členu 11 določa:

„Učinek stečaja na pokojninske pravice: odobreni sistemi

1. Če je zoper osebo uveden stečajni postopek na podlagi predloga upnika ali te osebe same, vloženega po začetku veljavnosti tega člena, so vse pravice, ki jih ta oseba ima na podlagi odobrenega pokojninskega sistema, izvzete iz stečajne mase.
2. V tem členu izraz ‚odobreni pokojninski sistem‘ pomeni:
 - (a) pokojninski sklad, registriran na podlagi člena 153 Finance Act 2004 (zakon o financah iz leta 2004);

[...]

- (h) vse vrste pokojninskih sistemov, ki so predpisani s predpisi, ki jih sprejme državni sekretar;

[...]“.

- 10 V zvezi z odobrenimi pokojninskimi sistemi lahko stečajni upravitelji na podlagi člena 15 WRPA 1999 sodno zahtevajo vračilo pokojninskih prispevkov, ki se štejejo za „previsoke“.
- 11 Occupational and Personal Pension Schemes (Bankruptcy) (n° 2) (Regulations) 2002 (uredba št. 2 iz leta 2002 o poklicnih in osebnih pokojninskih sistemih (stečaj)) (v nadaljevanju: uredba 2/2002) v členu 2(1) (c) določa:

„Zadevni pokojninski sistemi:

1. Sistemi iz člena 11(2)(h) [WRPA 1999] (‚odobreni pokojninski sistemi‘) so sistemi [...]

[...]

- (c) za katere se uporablja člen 308 [Income Tax (Earnings and Pensions) Act 2003] (zakon iz leta 2003 o dohodnini (plačila in pokojnine)) (oprostitev prispevkov v tuj pokojninski sklad);

[...]“.

- 12 Člen 308A Income Tax (Earnings and Pensions) Act 2003 (zakon o dohodnini iz leta 2003 (plačila in pokojnine), v nadaljevanju: ITEPA) določa:

„Oprostitev prispevkov v tuj pokojninski sklad

1. Delodajalec, ki vplačuje prispevke v tuj pokojninski sklad, ki izpolnjuje pogoje, za delavca, ki je upravičenec migrant, na katerega se nanaša pokojninski sklad, ni zavezan za plačilo dohodnine.
2. Izraza iz odstavka (1)

„tuji pokojninski sklad, ki izpolnjuje pogoje“ in

„upravičenec migrant, na katerega se nanaša pokojninski sklad“

imata enak pomen kot v prilogi 33 k zakonu o finančah iz leta 2004 (tuji pokojninski skladi: ugodnost upravičenca migranta).“

- 13 Pojem „tuji pokojninski sklad“ (overseas pension scheme) v smislu člena 308A ITEPA je v členu 150(7) zakona o finančah iz leta 2004 opredeljen tako:

„[...] „tuji pokojninski sklad“ je pokojninski sklad (razen registriranega pokojninskega sklada), ki

(a) je ustanovljen v državi ali na ozemlju zunaj Združenega kraljestva in

(b) izpolnjuje vse pogoje, ki so v tem naslovu določeni z odlokom, ki so ga sprejeli davčni organi (Board of Inland Revenue).“

- 14 Pension Schemes (Categories of Country and Requirements for Overseas Pension Schemes and Recognised Overseas Pension Schemes) Regulations 2006 (uredba iz leta 2006 o pokojninskih skladih (kategorije držav in pogoji, ki se zahtevajo za tuje pokojninske sklade in priznane pokojninske sklade)) določa, da so pogoji iz člena 150(7)(b) zakona o finančah iz leta 2004 izpolnjeni, če gre za poklicni pokojninski sklad, če v državi ali na ozemlju, kjer je bil ustanovljen, obstaja organ, ki nadzira poklicne pokojninske sklade in nadzira tudi zadevni sklad ter če je sklad priznan za davčne namene.

- 15 Da bi bilo mogoče tuji pokojninski sklad opredeliti kot „tuji pokojninski sklad, ki izpolnjuje pogoje“ (qualifying overseas pension scheme) v smislu člena 308 ITEPA in da bi tako lahko spadal na področje uporabe člena 11 WRPA 1999, mora ta sklad izpolnjevati pogoje iz točke 5 priloge 33 k zakonu o finančah iz leta 2004, katere odstavek 1 določa:

„Tuji pokojninski sklad je v smislu te priloge pokojninski sklad, ki izpolnjuje pogoje, če:

(a) je upravljavec sklada davčnim organom sporočil, da je sklad tuji pokojninski sklad, in predložil dokazila, da je pokojninski sklad v skladu z zahtevami davčnih organov,

(b) se je upravljavec sklada obvezal, da bo davčne organe obvestil, če sklad preneha biti tuji pokojninski sklad,

(c) se je upravljavec sklada pri davčnih organih zavezal, da bo izpolnil vse zahteve v zvezi z informacijami o kristalizaciji storitev, naložene upravljavcu sklada [...]

[...]“.

Pravila o učinku stečaja na pokojninske pravice iz neodobrenih pokojninskih sistemov

- 16 Člen 12 WRPA1999 določa:

„Učinek stečaja na pokojninske pravice: neodobreni sistemi

1. Državni sekretar lahko neposredno ali posredno z odlokom določi, da se pravice, ki jih ima oseba na podlagi neodobrenega pokojninskega sistema, izvamejo iz premoženja osebe, kadar je zoper to osebo začel stečaj. [...].
2. Odloki, sprejeti na podlagi tega člena, lahko med drugim določajo:
 - (a) izvzem pravic, ki izhajajo iz neodobrenega pokojninskega sistema, iz premoženja posameznika,
 - (i) s sklepom, ki ga v zvezi z njegovim zahtevkom izda določeno sodišče, ali
 - (ii) v skladu z dogovorom, ki izpolnjuje zahtevane pogoje, sklenjenim med njim in njegovim stečajnim upraviteljem;
 - (b) možnost, da sodišče svojo odločitev v zvezi s takim sklepom opre na
 - (i) potrebe posameznika in njegove družine v prihodnosti in
 - (ii) verjetnost, da bo prejemal dajatve (iz naslova pokojnine ali ne) na podlagi svojih pravic iz drugih pokojninskih sistemov in (če je tako) obseg, v katerem se zdi, da te dajatve zadostujejo za zadovoljitev takih potreb; [...].“
- 17 V skladu s členom 12(2) WRPA 1999 členi od 4 do 6 uredbe 2/2002 stečajnemu dolžniku omogočajo, da sodišču, pri katerem je bil uveden postopek zaradi insolventnosti, predlaga, da iz stečajne mase v celoti ali delno izvame pravice, ki jih ima na podlagi neodobrenega pokojninskega sistema, ob upoštevanju potreb, ki jih bosta ta in njegova družina lahko imela v prihodnosti, ali da s svojim stečajnim upraviteljem sklene dogovor, ki izpolnjuje zahtevane pogoje s podobnim učinkom.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 18 Preden je bil uveden osebni stečaj gospoda M, je ta opravljal dejavnost nepremičninskega investitorja pretežno – če ne izključno – na Irskem, in to prek družbe MMC, družbe irskega prava.
- 19 Ta družba je leta 2002 v zameno za to, da gospod M plača enkratno premijo v višini 6.161.256 EUR, vzpostavila poklicni pokojninski sklad v obliki zavarovanja, sklenjenega pri ILA, ki je urejeno z irskim pravom, na podlagi katerega bodo zagotovljene dajatve na dan upokojitve gospoda M ali njegove prezgodnje smrti.
- 20 Gospod M in gospa M sta 16. julija 2009 ustanovila S Industries, družbo irskega prava, katere poslovodja je bil gospod M do 14. aprila 2012, in njen zaposlen od 1. decembra 2009 do 31. januarja 2011.
- 21 Družba S Industries je z javno listino z dne 31. avgusta 2009 vzpostavila pokojninski sklad, urejen z irskim pravom, do katerega naj bi bilo upravičeno osebje te družbe, vendar so bili njegovi edini upravičenci v resnici gospod M, gospa M in njun sin RM (v nadaljevanju: pokojninski sklad iz postopka v glavni stvari).
- 22 Ta sklad je bil zasnovan posebej zato, da bi bil lahko odobren kot pokojninski sklad, kot ga opredeljuje irsko davčno pravo.
- 23 Irski davčni organi so z dopisom z dne 28. oktobra 2009 MH obvestili, da je bil ta sklad odobren kot pokojninski sklad za namene irske davčne zakonodaje in da je začel veljati 30. avgusta 2009.

- 24 Družba MMC je z aktom o prenosu z dne 7. decembra 2009 zavarovanje, sklenjeno pri družbi ILA, prenesla na MH, gospoda M in gospo M kot upravljavce pokojninskega sklada, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, da bi ta sklad gospodu M zagotovil primerno pokojnino glede na sklenjeno zavarovanje. Navedeno zavarovanje je bilo zato vključeno v pokojninski sklad iz postopka v glavni stvari.
- 25 Novembra 2010 je bil po zlomu irskega nepremičninskega trga nad družbo MMC uveden likvidacijski postopek na Irskem na predlog National Asset Management Agency (nacionalna agencija za upravljanje sredstev, Irska), ki je kupila dolgove te družbe, vpisane v računovodske izkaze pri irski centralni banki.
- 26 Od februarja 2011 je gospod M delno živel v Londonu (Združeno kraljestvo). Gospod M in gospa M sta se julija 2011 stalno preselila v London.
- 27 V obdobju do 31. avgusta 2011 so upravljavci pokojninskega sklada iz postopka v glavni stvari izvedli več plačil v korist gospoda M, ki je leta 2010 dopolnil 60 let. V ta sklad ni bil plačan noben prispevek v imenu gospoda M ali gospe M po njuni selitvi v Združeno kraljestvo.
- 28 Gospod M je imel ob selitvi v Združeno kraljestvo velike osebne dolgove, med drugim do nacionalne agencije za upravljanje sredstev, pri čemer je skupni znesek terjatev, ki so bremenile njegovo premoženje, po navedbah stečajnih upraviteljev presegal milijardo EUR.
- 29 Gospod M je bil z aktom z dne 26. julija 2011 razrešen s funkcije upravljavca pokojninskega sklada iz postopka v glavni stvari, pri čemer sta MH in gospa M ostala edina upravljavca tega sklada.
- 30 Gospod M je od avgusta 2011 najel poslovne prostore v Londonu za opravljanje dejavnosti svetovanja v zvezi z nepremičninskimi posli in gradnjami v Združenem kraljestvu.
- 31 Finančni svetoalec gospoda M je z dopisom z dne 26. marca 2012 obvestil irske davčne organe, da ima ta zdaj stalno prebivališče v Londonu, in davčnim organom Velike Britanije predložil obračun DDV gospoda M za obdobje, ki se je končalo 31. julija 2012, ter napoved za odmero dohodnine za obdobje, ki se je končalo 5. aprila 2012.
- 32 Družba S Industries je bila 13. aprila 2012 registrirana na podlagi ureditve Združenega kraljestva, in sicer Companies Act 2006 (zakon iz leta 2006 o družbah) kot tuja družba s poslovno enoto v Združenem kraljestvu. Iz zahteve za registracijo te družbe je razvidno, da je bil datum odprtja te poslovne enote 1. december 2011, da je bil njen sedež v Londonu in da je bil gospod M njen poslovodja, gospa M pa poslovodja in tajnica družbe.
- 33 High Court of Justice (England & Wales) (višje sodišče (Anglija in Wales), Združeno kraljestvo) je 2. novembra 2012 zoper gospoda M uvedlo stečajni postopek na njegov predlog, vložen istega dne.
- 34 Z vlogo pri predložitvenem sodišču z dne 1. novembra 2018 sta stečajna upravitelja v korist stečajne mase zahtevala pravice v zvezi z zavarovanjem, vključenim v pokojninski sklad iz postopka v glavni stvari. Po mnenju stečajnih upraviteljev naj bi bilo to zavarovanje 19. avgusta 2020 vredno 8.462.870,24 EUR, kar gospod M izpodbija.
- 35 Gospod M in drugi so v svojo obrambo trdili, da pravo Unije, zlasti členi 21, 45 in 49 PDEU, člen 24 Direktive 2004/38 in člen 7(2) Uredbe št. 492/2011, nalaga, da se vse pravice iz pokojninskega sklada iz postopka v glavni stvari izvzamejo iz stečajne mase kot pravice, ki

izhajajo iz odobrenega pokojninskega sklada v smislu člena 11 WRPA 1999. Podredno predlagajo, naj predložitveno sodišče odredi izvzem navedenih pravic iz stečajne mase na podlagi člena 12 WRPA 1999.

- 36 Predložitveno sodišče v zvezi z ureditvijo Združenega kraljestva, ki se uporablja v postopku v glavni stvari, najprej navaja, da ni sporno, da pokojninski sklad iz postopka v glavni stvari ni bil registriran pri davčnih organih Združenega kraljestva na podlagi člena 153 zakona o financah iz leta 2004 in da torej navedeni pokojninski sklad ni odobren pokojninski sklad, kot je določen v odstavku 2(a) člena 11 WRPA 1999, katerega pravice so iz stečajne mase izvzete v skladu z odstavkom 1 tega člena 11.
- 37 To sodišče poleg tega navaja, da je cilj členov od 11 do 16 WRPA 1999 zagotoviti, da so pravice do pokojnine zasnovane in s tem povezane davčne ugodnosti odobrene tako, da bi se posameznikom zagotovila finančna podpora v okviru njihove prihodnje upokojitve, in ne za zaščito finančnih interesov upnikov v primeru stečaja posameznikov pred njihovo upokojitvijo, in da se te pravice, razen v primeru tako imenovanih „previsokih“ prispevkov, izvzamejo iz stečajne mase.
- 38 Uporaba člena 11 WRPA 1999 naj bi bila na splošno omejena na davčno odobrene sklade, saj je ena od značilnosti teh skladov ta, da so dajatve, ki se lahko zagotavljajo na podlagi teh skladov, omejene.
- 39 Nasprotno pa naj dajatve, ki se lahko zagotavljajo na podlagi neodobrenih skladov, kot so določeni v členu 12 WRPA 1999, ne bi bile omejene, kar bi po mnenju predložitvenega sodišča lahko pojasnilo, zakaj te dajatve niso v celoti izvzete iz stečajne mase, ampak samo v višini razumnih potreb stečajnega dolžnika in njegove družine ter s soglasjem stečajnih upraviteljev ali sodišča, ki naj bi imelo v zvezi s tem diskrecijsko pravico.
- 40 Registracija tujega pokojninskega sklada, kot je pokojninski sklad iz postopka v glavni stvari, na podlagi člena 153 zakona o financah iz leta 2004, ki vodi do izvzetja pravic, ki izhajajo iz tega sklada, iz stečajne mase na podlagi člena 11(1) WRPA 1999, naj bi bila načeloma mogoča. Privedla naj bi do davčnih ugodnosti, kot so davčna oprostitvev prispevkov v sklad ter dohodkov in kapitalskega dobička, ki izhajajo iz tega sklada, vendar naj bi tudi povzročala nevšečnosti, kot je zlasti omejitev plačil, ki se lahko opravijo v sklad brez davčnega dolga.
- 41 Zato naj taka registracija ne bi bila zgolj formalnost, ampak ukrep, ki ima resne posledice.
- 42 Poleg tega naj bi bilo očitno, da je verjetnost, da so državljani držav članic Evropske unije pridobili pokojninske pravice iz sistemov, ki niso registrirani na podlagi člena 153 zakona o financah iz leta 2004, večja kot za državljane Združenega kraljestva.
- 43 Predložitveno sodišče v zvezi s tem meni, da upravljavci pokojninskega sklada, ki je zasnovan tako, da ustreza pogojem za odobritev, ki jih določa irska davčna zakonodaja, kot je pokojninski sklad iz postopka v glavni stvari, morda ne želijo nujno, da ta sklad izpolnjuje tudi pogoje za odobritev, ki jih določa davčna zakonodaja Združenega kraljestva.
- 44 Poleg tega predložitveno sodišče meni, da je mogoče pokojninski sklad, če izpolnjuje pogoje, določene z uredbo iz leta 2006, omenjeno v točki 14 te sodbe, zlasti če gre za poklicni pokojninski sklad, ki ga nadzira subjekt s sedežem v državi ali na ozemlju, na katerem je bil sklad ustanovljen, opredeliti kot „tuji pokojninski sklad“ v smislu člena 150(7) zakona o financah iz leta 2004.

- 45 Vendar ker upravljavci zadevnega pokojninskega sklada niso sprejeli potrebnih ukrepov, da bi ta sklad izpolnjeval pogoje iz točke 5.1 priloge 33 k zakonu o financah iz leta 2004, ki se med drugim nanašajo na obveščanje davčnih organov Združenega kraljestva o skladu, na dokazovanje, da gre za pokojninski sklad, in na zavezo spoštovati nekatere zahteve po obveščanju teh organov, naj navedenega sklada ne bi bilo mogoče šteti za „pokojninski sklad, ki izpolnjuje pogoje“ v smislu člena 308A ITEPA, tako da naj pravice, ki izhajajo iz tega sklada, ne bi bile izvzete iz stečajne mase na podlagi člena 11(1) WRPA 1999.
- 46 Teh pogojev sicer res ni težko izpolniti in naj v praksi ne bi vključevali upoštevanja posebno strogih zahtev, vendar naj bi na splošno upravljavci pokojninskega sklada imeli le malo interesa za sprejetje ukrepov, da bi ta lahko postal „pokojninski sklad, ki izpolnjuje pogoje“ v smislu člena 308A ITEPA.
- 47 Drugače bi bilo le v položaju, ki ni tisti iz postopka v glavni stvari, v katerem je predvideno, da prispevke v sklad plačajo upravičenci, ki so se nastanili v Združenem kraljestvu, oziroma se ti plačajo za njihov račun.
- 48 Poleg tega predložitveno sodišče meni, da če je mogoče pokojninski sklad iz postopka v glavni stvari opredeliti kot „neodobren pokojninski sklad“ v smislu člena 12 WRPA 1999, so določbe, ki urejajo izvzetje pravic, ki izhajajo iz takega sklada, iz stečajne mase, z vidika stečajnega dolžnika manj ugodne, ker določajo ureditev, ki manj ščiti pokojninske pravice stečajnega dolžnika kakor tista, ki je določena v členu 11 WRPA 1999 za odobrene pokojninske sklade.
- 49 Dalje, predložitveno sodišče v zvezi z analizo položaja iz postopka v glavni stvari ob upoštevanju prava Unije meni, da je glavno vprašanje, ki se postavlja, ali lahko določbe nacionalnega prava na področju izvzetja pokojninskih pravic iz stečajne mase kakor koli vplivajo na pravico do ustanavljanja, ali pa spadajo na področje uporabe člena 49 PDEU na drugi podlagi.
- 50 Navedeno sodišče navaja, da so gospod M in drugi v zvezi s tem trdili, da ni treba dokazati niti tega, da imajo lahko navedene določbe nacionalnega prava odvrčilen učinek na svobodo ustanavljanja, niti ni treba primerjati položaja delavca migranta v državi članici gostiteljici in v državi članici izvora.
- 51 Primerneje naj bi bilo primerjati položaj delavca migranta v državi članici gostiteljici in položaj državljanov v tej isti državi članici. Izvzetje pokojninskih pravic iz stečajne mase osebe, ki je uresničevala svojo pravico do prostega gibanja, naj bi bila „socialna ugodnost“, zagotovljena s členom 49 PDEU v povezavi s členom 24 Direktive 2004/38.
- 52 Stečajna upravitelja pred predložitvenim sodiščem nasprotno trdita, da zadevne določbe nacionalnega prava, zlasti določbe člena 11 WRPA 1999, same po sebi ne pomenijo ovire za pravico gospoda M do ustanavljanja. Navedene določbe naj ga namreč očitno ne bi odvrnile od uresničevanja te pravice. Poleg tega naj ne bi bilo dokazano, da so te določbe na splošno manj ugodne od ustreznih določb irskega prava. V zvezi s členom 24 Direktive 2004/38 naj bi bilo treba pri uporabi člena 21 PDEU upoštevati razlikovanje med nacionalnimi zakonodajami o insolventnosti, če ni bilo harmonizacije na ravni prava Unije.
- 53 Nazadnje, predložitveno sodišče navaja, da je prišlo dočasne ugotovitve, da je vpliv stečaja na pokojninske pravice, ki jih je v državi članici izvora pridobila oseba, ki uresničuje pravico do ustanavljanja kot samozaposlena oseba v drugi državi članici, preden se je začel stečajni postopek, dovolj tesno povezan z uresničevanjem navedene pravice, da zanjo velja člen 49 PDEU.

- 54 To sodišče meni, da se določbe prava Združenega kraljestva na področju izvzetja pokojninskih pravic iz stečajne mase, na podlagi katerih lahko polno varstvo, določeno v členu 11 WRPA 1999, uživajo le tisti, ki imajo pravice iz odobrenih pokojninskih sistemov, čeprav niso izrecno zasnovane s sklicevanjem na državljanstvo, lahko nanašajo na znatno večji delež državljanov držav članic, ki uresničujejo pravico do ustanavljanja v Združenem kraljestvu, kot pa državljanov Združenega kraljestva, in zato pomenijo diskriminacijo pri uživanju socialnih ugodnosti, ki je prepovedana s členom 49 PDEU in s členom 24 Direktive 2004/38.
- 55 Poleg tega predložitveno sodišče meni, da je tako diskriminacijo, če bi jo Sodišče ugotovilo v odgovoru na njegova vprašanja, mogoče odpraviti z razlago člena 11 WRPA 1999, ki je v skladu s pravom Unije in s katero se uporaba te določbe razširi na pokojninski sklad, ki gaodobrijo ali registrirajo davčni organi druge države članice, kar bi bilo tudi v skladu s ciljem, ki mu sledijo zadevne določbe, in sicer zagotoviti, da so pravice do pokojnine v primeru stečaja v celoti zaščitene le kadar izhajajo iz odobrenih ali registriranih sistemov oziroma sistemov, ki jih pristojni davčni organi v državi članici, v kateri so bili ustanovljeni, priznavajo.
- 56 V teh okoliščinah je High Court of Justice (England Wales) (Chancery Division) (višje sodišče (Anglija in Wales), premoženjski oddelek (sodišča za gospodarske in premoženjske spore, register postopkov zaradi insolventnosti in register družb), Združeno kraljestvo) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanja:
- „1. Če je državljan države članice uresničeval svoje pravice na podlagi členov 21 in 49 PDEU ter [Direktive 2004/38] s tem, da se je preselil v Združeno kraljestvo ali tam začel poslovno delovati, ali je s temi določbami združljivo, da so s členom 11 [WRPA 1999] iz stečajne mase izvzete pokojninske pravice iz pokojninskega sklada, vključno s skladi, ki so bili ustanovljeni in davčno odobreni v drugi državi članici, in sicer odvisno od tega, ali je bil pokojninski sklad ob uvedbi stečajnega postopka registriran na podlagi člena 153 [zakona o financah iz leta 2004] ali predpisan s členom 2 [uredbe 2/2002] in zato davčno odobren v Združenem kraljestvu?
2. Ali je pri odgovoru na prvo vprašanje upoštevno ali je treba:
- (a) ugotoviti, ali se je posameznik preselil v Združeno kraljestvo primarno zato, da bi v tej državi predlagal, naj se uvede stečajni postopek?
 - (b) upoštevati (i) varstvo, ki je lahko na voljo stečajnemu dolžniku glede neodobrenih pokojninskih skladov na podlagi člena 12 WRPA 1999, in (ii) možnost, da stečajni upravitelji izterjajo zneske iz odobrenih pokojninskih sistemov?
 - (c) upoštevati zahteve, ki veljajo za pokojninske sklade, ki so registrirani in davčno odobreni v Združenem kraljestvu?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

- 57 Najprej je treba poudariti, prvič, da, kot navaja tudi predložitveno sodišče, Sodišče na podlagi člena 86(2) Sporazuma o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo (UL 2020, L 29, str. 7; v nadaljevanju: Sporazum o izstopu) ostaja pristojno za predhodno odločanje o tem predlogu, ker je bil ta vložen pred koncem prehodnega obdobja, to je obdobja, ki se je izteklo 31. decembra 2020.

- 58 Poleg tega, ker ni sporno, da je gospod M državljani Unije zaradi irskega državljanstva, ki je v skladu s pravom Unije uveljavljal pravico do prebivanja v Združenem kraljestvu pred koncem navedenega prehodnega obdobja in ker tam še naprej prebiva po tem obdobju, ima ta na podlagi člena 10(1)(a) Sporazuma o izstopu pravico do varstva, ki ga zagotavlja ta sporazum.
- 59 Tako ima gospod M kot samozaposlena oseba v skladu s členom 25(1) Sporazuma o izstopu v „državi gostiteljici“, to je v Združenem kraljestvu, ob upoštevanju omejitev iz členov 51 in 52 PDEU, ki v okviru postopka v glavni stvari niso upoštevne, med drugim pravice, zagotovljene s členom 49 PDEU, med katerimi je „pravica začeti in opravljati dejavnost kot samozaposlena oseba“.
- 60 Drugič, ker predložitveno sodišče prosi za odgovor na svoji vprašanji glede členov 21 in 49 PDEU ter člena 24(1) Direktive 2004/38, je treba ugotoviti, katere od teh določb se uporabljajo v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari.
- 61 V skladu z ustaljeno sodno prakso člen 21(1) PDEU, ki na splošno določa pravico vsakega državljan Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, dobi poseben izraz v členu 45 PDEU o prostem gibanju delavcev, členu 49 PDEU o svobodi ustanavljanja in členu 56 PDEU o svobodi opravljanja storitev. Posledično se Sodišču, če postopek v glavni stvari spada na področje uporabe členov 45, 49 ali 56 PDEU, ne bo treba izjasniti o razlagi člena 21 PDEU (glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 11. septembra 2007, Schwarz in Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, točka 34, in z dne 11. septembra 2007, Komisija/Nemčija, C-318/05, EU:C:2007:495, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 62 Poleg tega v skladu s prav tako ustaljeno sodno prakso svoboda ustanavljanja za državljane države članice na ozemlju druge države članice zajema pravico začeti in opravljati dejavnost kot samozaposlena oseba (sodbi z dne 21. februarja 2006, Ritter-Coulais, C-152/03, EU:C:2006:123, točka 19, in z dne 14. marca 2019, Jacob in Lennertz, C-174/18, EU:C:2019:205, točka 21 in navedena sodna praksa).
- 63 V takih okoliščinah državljani držav članic razpolagajo zlasti s pravico, ki izhaja neposredno iz Pogodbe o delovanju Evropske unije, da zapustijo državo izvora in gredo na ozemlje druge države članice ter na njem prebivajo zaradi opravljanja gospodarske dejavnosti (sodba z dne 1. aprila 2008, Gouvernement de la Communauté française in Gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, točka 44).
- 64 Ob upoštevanju teh načel pa je treba ugotoviti, da postopek v glavni stvari nesporno spada na področje uporabe člena 49 PDEU.
- 65 Ni namreč sporno, da je gospod M, preden je bil v Združenem kraljestvu v zvezi z njim začel stečajni postopek, zapustil Irsko – kjer je opravljal gospodarsko dejavnost samozaposlene osebe predvsem ali celo izključno na irskem trgu – da bi se stalno nastanil v Združenem kraljestvu, da bi isto dejavnost opravljal na trgu te države.
- 66 Poleg tega se postopek v glavni stvari nanaša na pokojninske pravice, ki jih je gospod M pridobil iz pokojninskega sklada na podlagi dejavnosti samozaposlene osebe, ki jo je opravljal v svoji državi članici izvora, preden je začel prebivati v državi članici gostiteljici (glej po analogiji sodbo z dne 14. marca 2019, Jacob in Lennertz, C-174/18, EU:C:2019:205, točka 22).

- 67 Iz tega izhaja, da se člen 49 PDEU jasno uporablja za dejansko stanje, kakršno je to v postopku v glavni stvari, tako da v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 61 te sodbe, Sodišču ni treba odločiti o razlagi člena 21 PDEU.
- 68 Enako velja za člen 24(1) Direktive 2004/38, ki odraža člen 18 PDEU s tem, da določa splošno načelo prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva, ki se uporablja za vse državljane Unije, ki na podlagi te direktive prebivajo na ozemlju države članice gostiteljice.
- 69 Ker se namreč člen 24(1) Direktive 2004/38 v skladu z njegovim besedilom uporablja le „[o]b upoštevanju posebnih določb, ki so izrecno predvidene v Pogodbi in sekundarni zakonodaji“, se ta določba ne uporablja samostojno, če obstaja posebno pravilo o prepovedi diskriminacije, določeno v PDEU, ki se uporablja za zadevni položaj (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, točka 78 in navedena sodna praksa).
- 70 Iz sodne prakse pa je razvidno, da se načelo prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva izvaja s posebnim pravilom, in sicer na področju prostega gibanja delavcev s členom 45 PDEU, na področju svobode ustanavljanja s členom 49 PDEU, in na področju svobode opravljanja storitev s členi od 56 do 62 PDEU (glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 24. maja 2011, Komisija/Luksemburg, C-51/08, EU:C:2011:336, točka 80, in z dne 18. junija 2019, Avstrija/Nemčija, C-591/17, EU:C:2019:504, točka 40 in navedena sodna praksa).
- 71 Ker položaj iz postopka v glavni stvari očitno spada na področje uporabe načela prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva, ki se na področju svobode ustanavljanja izvaja s posebnim pravilom iz člena 49 PDEU, se Sodišču ni treba izreči o razlagi člena 24(1) Direktive 2004/38.
- 72 Torej je treba vprašanji za predhodno odločanje preučiti le glede na člen 49 PDEU.
- 73 Zato je treba šteti, da predložitveno sodišče s svojima vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 49 PDEU razlagati tako, da nasprotuje določbi prava države članice, ki za izvzetje pokojninskih pravic na podlagi pokojninskega sklada iz stečajne mase, ki je načeloma celotno in samodejno, določa zahtevo, da je bil zadevni sklad v trenutku stečaja odobren za davčne namene v tej državi, če je ta zahteva naložena v položaju, v katerem ima državljan Unije, ki je pred osebnim stečajem uveljavljal pravico do prostega gibanja tako, da se je stalno nastanil v tej isti državi, da bi tam opravljal dejavnost samozaposlene osebe, pokojninske pravice iz pokojninskega sklada, ki je bil ustanovljen in odobren za davčne namene v njegovi državi članici izvora.

Obstoj omejitve svobode ustanavljanja

- 74 Najprej je treba spomniti, kot je razvidno iz predložitvene odločbe, da se zadeva iz postopka v glavni stvari nanaša na irskega državljana, gospoda M, zoper katerega je bil v Združenem kraljestvu uveden stečajni postopek v skladu s členom 3 Uredbe št. 1346/2000, ker se je tja preselil in premestil središče svojih glavnih interesov po tem, ko je premestil svoje dejavnosti v nepremičninskem sektorju, preden je bil tam razglašen njegov osebni stečaj.
- 75 V zvezi s tem je treba poudariti, da to, da se v skladu s pravilom o pravu, ki se uporablja, iz člena 4 Uredbe št. 1346/2000, kot pravilo, ki velja za *lex fori concursus*, uporablja člen 11 WRPA 1999, nikakor ne pomeni, da ta določba ne bi bila predmet nadzora nad njeno skladnostjo s temeljnimi svoboščinami, zagotovljenimi s Pogodbo o delovanju Evropske unije.

- 76 Čeprav namreč materialno insolvenčno pravo, ker ni bilo harmonizirano na ravni prava Unije, ostaja v veliki meri v pristojnosti držav članic, morajo te vseeno to pristojnost izvajati ob spoštovanju prava Unije, vključno s temeljnimi svoboščinami, zagotovljenimi s Pogodbo DEU.
- 77 Kot pojasnjuje predložitveno sodišče, pravila prava Združenega kraljestva s področja insolventnosti, ki urejajo premoženje, ki je sestavni del mase, določajo predvsem dve vrsti varstva pokojninskih pravic stečajnega dolžnika.
- 78 Prvo varstvo, ki ga gospod M in drugi imenujejo „zlato varstvo“ in je določeno v členu 11 WRPA 1999 za pravice iz „odobrenih pokojninskih sistemov“, med katere spadajo pokojninski skladi, registrirani na podlagi člena 153 zakona o financah iz leta 2004, in „tuji pokojninski skladi, ki izpolnjujejo pogoje“ v smislu člena 308A ITEPA, je polno varstvo, ker so načeloma lahko vse pokojninske pravice izvzete iz stečajne mase, in samodejno varstvo, ker je stečajni dolжник do tega varstva upravičen, če so v zvezi z zadevnim skladom izpolnjeni pogoji iz davčnih predpisov, čeprav lahko v okviru varstva iz člena 11 WRPA 1999 po eni strani stečajni upravitelji zahtevajo, da se prispevki, ki se štejejo za „previsoke“, prenesejo v stečajno maso, in so po drugi strani plačila, ki jih lahko upravljavec sklada izvede, ne da bi nastal davčni dolg, omejena.
- 79 Nasprotno pa je drugo varstvo, ki ga gospod M in drugi imenujejo „bronasto varstvo“ in je določeno v členu 12 WRPA 1999 za pravice iz „neodobrenih pokojninskih sistemov“, delno varstvo, ker se pravice do pokojnine izvzamejo iz stečajne mase le v višini prihodnjih potreb stečajnega dolžnika in njegove družine, in diskrecijsko varstvo, ker mora stečajni dolжник za to izvzetje zaprositi in ga mora odobriti bodisi stečajni upravitelj bodisi sodišče, ki ima v zvezi s tem diskrecijsko pravico, s sklepom o izvzetju.
- 80 Glede vprašanja, ali v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, člen 11 WRPA 1999 s tem, da zavrača izvzetje pravic do pokojnine iz stečajne mase, kot je določena v tej določbi, pomeni omejitev svobode ustanavljanja iz člena 49 PDEU, je treba poudariti, da ta člen za državljane države članice, ki želijo opravljati dejavnost kot samozaposlene osebe v drugi državi članici, zagotavlja pravico do nacionalnega obravnavanja in prepoveduje vsakršno diskriminacijo na podlagi državljanstva z oviranjem začetka ali opravljanja te dejavnosti. Tako je prepovedano vsako oviranje dejavnosti samozaposlenih državljanov drugih držav članic, ki vključuje različno obravnavanje državljanov drugih držav članic v primerjavi z državljani te države članice, določeno z zakonom ali drugim predpisom države članice, ali ki izhaja iz uporabe take določbe ali iz upravne prakse (glej v tem smislu sodbo z dne 8. junija 1999, Meeusen, C-337/97, EU:C:1999:284, točka 27).
- 81 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse izhaja, da pravilo enakega obravnavanja, določeno tako v členu 45 PDEU kot v členu 7 Uredbe št. 492/2011, ne prepoveduje zgolj očitne diskriminacije na podlagi državljanstva, ampak tudi vse prikrite oblike diskriminacije, ki z uporabo drugih razlikovalnih meril dejansko povzročijo enak rezultat (sodba z dne 10. oktobra 2019, Krah, C-703/17, EU:C:2019:850, točka 23 in navedena sodna praksa).
- 82 Sodišče je v tem okviru pojasnilo, da je treba določbo nacionalnega prava, tudi če se uporablja za vse delavce brez razlikovanja glede na njihovo državljanstvo, šteti za posredno diskriminatorno, če lahko že sama po sebi bolj prizadene delavce, ki so državljani drugih držav članic, kot domače delavce in če lahko zato prvonavedene delavce postavi v manj ugoden položaj, razen če ta določba ni objektivno upravičena in sorazmerna z zastavljenim ciljem (sodba z dne 10. oktobra 2019, Krah, C-703/17, EU:C:2019:850, točka 24 in navedena sodna praksa).

- 83 Da bi bilo mogoče nacionalni ukrep opredeliti kot posredno diskriminatoren, ni nujno, da je njegova posledica dajanje ugodnosti vsem domačim državljanom ali postavljanje v slabši položaj le državljanov drugih držav članic, ne pa tudi domačih državljanov (sodba z dne 5. decembra 2013, Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken, C-514/12, EU:C:2013:799, točka 27).
- 84 Glede tega prav tako ni treba dokazati, da zadevna nacionalna določba v praksi bistveno bolj vpliva na delavce migrante. Zadostuje ugotovitev, da ta določba lahko ima tak učinek (sodba z dne 18. decembra 2014, Larcher, C-523/13, EU:C:2014:2458, točka 33; glej v tem smislu tudi sodbo z dne 2. aprila 2020, PF in drugi, C-830/18, EU:C:2020:275, točki 31 in 32).
- 85 Načela iz sodne prakse, navedene v točkah od 80 do 84 te sodbe, ki je osrednja točka argumentacije gospoda M in ki jo predložitveno sodišče v okviru svoje začasne presoje v postopku v glavni stvari v bistvu šteje za upoštevno, so se sicer res razvila zlasti na podlagi sodbe z dne 23. maja 1996, O'Flynn (C-237/94, EU:C:1996:206, točka 21), v posebnem okviru pravila enakega obravnavanja iz člena 45 PDEU in člena 7 Uredbe št. 492/2011, vendar se ta ne uporabljajo le za delavce migrante, temveč, *mutatis mutandis*, v okviru člena 49 PDEU tudi za samozaposlene migrante, kakršen je gospod M (glej v tem smislu sodbo z dne 14. marca 2019, Jacob in Lennertz, C-174/18, EU:C:2019:205, točka 23).
- 86 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča namreč vse določbe Pogodbe o prostem gibanju oseb državljanom držav članic poskušajo olajšati opravljanje poklicnih dejavnosti vseh vrst na ozemlju Unije in nasprotujejo ukrepom, ki bi lahko te državljane postavili v slabši položaj, kadar bi želeli opravljati gospodarsko dejavnost na ozemlju druge države članice (sodbi z dne 21. februarja 2006, Ritter-Coulais, C-152/03, EU:C:2006:123, točka 33, in z dne 1. aprila 2008, Gouvernement de la Communauté française in Gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, točka 44 in navedena sodna praksa).
- 87 Ob upoštevanju načel, določenih s sodno prakso, navedeno v točkah od 80 do 84 te sodbe, je treba ugotoviti, kot je v bistvu ugotovilo predložitveno sodišče, da čeprav se izključitev uporabe člena 11 WRPA 1999 brez razlikovanja uporablja za delavce migrante in domače delavce, ta zaradi same narave in zlasti zaradi tega, ker ta določba ne omogoča, da se zaprosi za odobritev tujega pokojninskega sklada po začetku stečaja – kar mora preveriti predložitveno sodišče – v praksi prizadene bistveno večji delež delavcev migrantov kakor domačih delavcev in lahko zato postavi v slabši položaj zlasti prvonavedene, zaradi česar je treba šteti, da je ta nacionalna določba posredno diskriminatorna, razen če ni objektivno utemeljena in sorazmerna s ciljem, ki mu sledi.
- 88 Kot navaja predložitveno sodišče, bodo namreč domači samozaposleni na splošno upravičeni do varstva, določenega v členu 11 WRPA 1999, glede njihovih pokojninskih pravic, pridobljenih in zbranih v Združenem kraljestvu, ker bodo ti skladi zaradi davčnih ugodnosti, ki iz njih izhajajo na podlagi davčnega prava Združenega kraljestva, najpogosteje registrirani v skladu s členom 153 zakona o financah iz leta 2004 in zato v Združenem kraljestvu odobreni za davčne namene.
- 89 Nasprotno pa bodo samozaposleni migranti v večini primerov imeli pokojninske pravice iz pokojninskih skladov, ki so bili ustanovljeni in odobreni za davčne namene v državi članici izvora teh migrantov ali v drugi državi članici, v kateri so bili delovno aktivni ter ki na splošno v Združenem kraljestvu ne bodo odobreni za davčne namene, tako da bodo pokojninske pravice, ki izhajajo iz teh skladov, prav tako ob upoštevanju tega, da za te sklade – kar mora preveriti

predložitveno sodišče – ni mogoče vložiti predloga za odobritev po stečaju, najpogosteje upravičene zgolj do varstva, ki je v členu 12 WRPA 1999 določeno za neodobrene pokojninske sisteme, ki je bistveno manjše.

- 90 Po mnenju predložitvenega sodišča upravljavci takih tujih pokojninskih skladov načeloma ne bodo začeli potrebnih postopkov, tudi če jih kot take ni težko izvesti, da bi bili ti skladi odobreni tudi v Združenem kraljestvu, da bi bili z registracijo zadevnega sklada v skladu s členom 153 zakona o financah iz leta 2004 izpolnjeni individualni pogoji za nekatere upravičence, ali da bi bili izpolnjeni pogoji, ki se zahtevajo za to, da ti skladi pomenijo „pokojninske sklade, ki izpolnjujejo pogoje“ v smislu člena 308A ITEPA.
- 91 Vendar predložitveno sodišče navaja, da je registracija tujih pokojninskih skladov, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, na podlagi člena 153 zakona o financah iz leta 2004 načeloma mogoča, vendar pomeni postopek, ki ima lahko hude posledice, saj povzroča nekatere neugodnosti, ki se nanašajo zlasti na omejitev plačil v sklad, ki se lahko izvedejo brez davčnega dolga.
- 92 To sodišče tudi ugotavlja, da čeprav v praksi pogoji, ki se zahtevajo za odobritev takih tujih pokojninskih skladov kot „pokojninskih skladov, ki izpolnjujejo pogoje“, v smislu člena 308A ITEPA, ne vključujejo posebej težkih zahtev, pa naj bi bilo na splošno malo zanimanja upravljavcev teh skladov za izvedbo postopkov, ki so potrebni, da bi ti skladi izpolnjevali zahtevane pogoje, razen – za kar naj ne bi šlo v zadevi v glavni stvari – kadar je predvideno, da prispevke v sklad plačajo upravičenci, ki so se nastanili v Združenem kraljestvu, oziroma da se ti plačajo za njihov račun.
- 93 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da je člen 11 WRPA 1999 v delu, v katerem se z njim upravičenost izvzetja – ki je načeloma celotno in samodejno – pravic do pokojnine iz stečajne mase pogojuje z zahtevo po predhodni odobritvi pokojninskega sklada, iz katerega izhajajo te pravice, za davčne namene, tudi če gre – kot v postopku v glavni stvari – za pokojninski sklad, ki je bil ustanovljen in je bil že odobren v državi članici izvora zadevnega državljana Unije pred njegovo stalno nastanitvijo v Združenem kraljestvu, v nasprotju s pravilom enakega obravnavanja iz člena 49 PDEU in zato pomeni kršitev svobode ustanavljanja, ki je določena s tem členom, razen če ta omejitev ni upravičena z vidika prava Unije.
- 94 Te razlage ni mogoče ovreči s trditvami stečajnih upraviteljev.
- 95 Na prvem mestu je treba zavrnilo trditev, ki se v bistvu nanaša na ustaljeno sodno prakso Sodišča in zlasti na točki 24 in 25 sodbe z dne 27. januarja 2000, Graf (C-190/98, EU:C:2000:49), v skladu s katero ni mogoče trditi, da nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari lahko samozaposleno osebo odvrne od uresničevanja svobode ustanavljanja, če bi v primeru poznejšega stečaja v državi članici gostiteljici glede njegovih pokojninskih pravic obstajalo tveganje, da ne bi bile upravičene do ustreznega varstva, ker bi bil stečaj v trenutku uresničevanja te pravice prihodnji in hipotetičen dogodek, ki bi ga bilo treba šteti za okoliščino, ki je v smislu te sodne prakse preveč negotova in posredna.
- 96 Ustrezno varstvo – v primeru stečaja – pokojninskih pravic, ki jih je državljan Unije pridobil v državi članici izvora, je namreč dejavnik, ki ga ta državljan Unije lahko upošteva pri sprejetju odločitve, da se preseli v drugo državo članico, da bi tam trajno opravljal poklicno dejavnost, zlasti če je ta državljan že pridobil pokojninske pravice v svoji državi članici izvora ali drugi državi članici, v kateri je bil gospodarsko dejaven.

- 97 Zato ni mogoče šteti, da je stečaj delovno aktivnega in samozaposlenega migranta, čeprav na splošno pomeni prihodnji in hipotetičen dogodek v trenutku, ko ta samozaposlena oseba uresničuje svojo pravico do prostega gibanja, preveč negotova in posredna okoliščina, da bi se izključila možnost, da bi zadevni nacionalni ukrep lahko oviral svobodo ustanavljanja.
- 98 Na drugem mestu prav tako ni mogoče sprejeti trditve, da osebi, ki se prostovoljno preseli v drugo državo članico, da bi tam predlagala svoj osebni stečaj, ali če je vedela za svoj verjetni stečaj v tej državi, nikakor ne bi bilo mogoče dovoliti izpodbijanja ureditve insolventnosti te države članice, ki je *lex fori concursus*, na podlagi temeljne svoboščine, zagotovljene s Pogodbo o delovanju Evropske unije.
- 99 Tudi če bi namreč gospod M ob preselitvi v Združeno kraljestvo nameraval predlagati osebni stečaj zlasti ali predvsem zato, da bi bil upravičen do nekaterih ugodnosti, ki jih daje pravo Združenega kraljestva v zvezi z insolventnostjo, kot je sorazmerno kratek dvanajstmesečni rok, po katerem je stečaj nad stečajnim dolžnikom načeloma končan, medtem ko je ta rok po navedbah stečajnih upraviteljev dvanajst let na Irskem, je treba ugotoviti, da spis, ki ga ima na voljo Sodišče, ne vsebuje nobenega elementa, na podlagi katerega bi bilo mogoče sklepati na obstoj „zloraabe pravice“ ali kakršne koli „goljufije“ gospoda M v smislu sodne prakse Sodišča (glej zlasti sodbo z dne 9. marca 1999, Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, točka 24).
- 100 Ni pa sporno, da je gospod M pred stečajem dejansko prenesel središče svojih glavnih interesov iz Irske v Združeno kraljestvo, pri čemer je prevzel vse posledice take odločitve, vključno z zavezanostjo davčni zakonodaji te države, česar posledica je med drugim bila, da so bila sodišča Združenega kraljestva pristojna za uvedbo postopka zaradi insolventnosti, ki se nanaša nanj, v skladu s členom 3 Uredbe št. 1346/2000, tako da mu tudi ni mogoče očitati, da je uporabil „forum shopping“.
- 101 Na tretjem mestu, po mnenju stečajnih upraviteljev gospod M s sklicevanjem na temeljno svoboščino naj tudi ne bi mogel uporabiti „cherry picking“, ki bi mu omogočal vzpostavitev sistema insolventnosti „à la carte“ s tem, da bi izbral elemente sistema insolventnosti, določenega v pravu Združenega kraljestva, ki so zanj ugodni, in zavrnil tiste, ki so zanj manj ugodni, ker bi tak pristop posegel v polni učinek Uredbe št. 1346/2000.
- 102 V zvezi s tem je treba poleg tega, kar je bilo že navedeno v točkah 75 in 76 te sodbe, navesti, da čeprav je člen 11 WRPA 1999 del širšega sklopa pravil Združenega kraljestva, ki se nanašajo na insolventnost, od katerih so nekatera ugodnejša za stečajnega dolžnika kot druga, mora biti ta določba – ker določa ureditev varstva pokojninskih pravic, ki izhajajo iz odobrenih pokojninskih sistemov, ki je za stečajnega dolžnika znatno ugodnejša od ureditve, določene v členu 12 WRPA 1999, ki se uporablja za pokojninske pravice, ki izhajajo iz neodobrenih sistemov – v skladu s temeljnimi pravicami.
- 103 Na četrtem in zadnjem mestu je treba zavrnil tudi trditev, da člen 11 WRPA 1999 ne spada na področje uporabe člena 49 PDEU, ker se ta člen 11 uporablja šele po uresničevanju svobode ustanavljanja, in sicer ob stečaju delavca migranta. Poleg tega o možnosti obstoja ovire ni mogoče dvomiti zgolj zato, ker navedeni člen 11 dejansko ni imel odvrčilnega učinka na gospoda M, glede na to, da se je kljub temu členu preselil v Združeno kraljestvo.
- 104 V zvezi s tem je treba poudariti, da dejstvo, da delavec migrant po stečaju ne more vložiti predloga za pridobitev pravice do izvzetja pokojninskih pravic, ki izhajajo iz odobrenega pokojninskega sklada v njegovi državi članici izvora ali v drugi državi članici, v kateri je bil gospodarsko aktiven,

iz stečajne mase, ki je načeloma celotno in samodejno, kot je določeno v členu 11 WRPA 1999, na prvi pogled za tega delavca lahko zmanjša privlačnost uresničevanja svobode ustanavljanja tako, da bi se stalno nastanil v Združenem kraljestvu, ne da bi bilo treba preveriti, ali je bil gospod M v postopku v glavni stvari zaradi obstoja te ureditve dejansko odvrnjen od tega, da bi se nastanil v Združenem kraljestvu.

- 105 Poleg tega so v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča členi Pogodbe o prostem pretoku blaga, oseb, storitev in kapitala temeljne določbe za Unijo in vsako oviranje te svobode, tudi če je manjšega pomena, je prepovedano (sodba z dne 5. decembra 2013, Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken, C-514/12, EU:C:2013:799, točka 34 in navedena sodna praksa).

Obstoj utemeljitve omejitve svobode ustanavljanja

- 106 Kot je navedeno v točki 93 te sodbe, je člen 11 WRPA 1999 v delu, v katerem upravičenost izvzetja – ki je načeloma celotno in samodejno – pokojninskih pravic iz stečajne mase pogojuje z zahtevo po predhodni odobritvi pokojninskega sklada, iz katerega izhajajo te pravice, za davčne namene, tudi če gre za pokojninski sklad, ki je bil ustanovljen in že odobren v državi članici izvora zadevnega državljan Unije, v nasprotju s pravilom enakega obravnavanja iz člena 49 PDEU, in gre torej za oviranje svobode ustanavljanja, ki je s to določbo prepovedano, razen če to oviranje ni utemeljeno ob upoštevanju prava Unije, kar je torej treba preveriti.
- 107 V zvezi s tem je treba opozoriti, da iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je omejitev temeljne svoboščine, zagotovljene s Pogodbo DEU, lahko dovoljena zgolj, če zadevni nacionalni ukrep uresničuje cilj v javnem interesu, če je primeren za zagotovitev uresničitve cilja, ki mu sledi, in če ne presega tega, kar je nujno za njegovo uresničitev (sodba z dne 3. februarja 2021, Fussl Modestraße Mayr, C-555/19, EU:C:2021:89, točka 52 in navedena sodna praksa).
- 108 Poleg tega, ker člen 11 WRPA 1999 pomeni omejitev svobode ustanavljanja, ker je posredno diskriminatoren glede na državljanstvo, je taka omejitev dopustna le, če je objektivno utemeljena in sorazmerna z zastavljenim ciljem (sodba z dne 10. oktobra 2019, Krah, C-703/17, EU:C:2019:850, točka 24 in navedena sodna praksa).
- 109 Ker pa preizkus objektivne utemeljenosti zadevne omejitve v bistvu ustreza preizkusu morebitne utemeljenosti na podlagi nujnega razloga v splošnem interesu, iz tega sledi, da je treba ta preizkusa opraviti enako (glej v tem smislu sodbo z dne 3. februarja 2021, Fussl Modestraße Mayr, C-555/19, EU:C:2021:89, točka 105).

Obstoj nujnega razloga v splošnem interesu, ki bi lahko upravičil omejitev svobode ustanavljanja

- 110 Najprej je treba ugotoviti, da vlada Združenega kraljestva v okviru tega postopka ni predložila pisnega stališča in da iz smernic službe za postopke insolventnosti izhaja, da je po mnenju tega javnega organa Združenega kraljestva naložena obveznost enakega obravnavanja pokojninskih skladov, ki so bili priznani ali odobreni v državah članicah, tako da morajo biti pravice, ki izhajajo iz teh skladov, upravičene do izvzetja iz stečajne mase, določenega v členu 11 WRPA 1999, kar naj bi bilo – kot zatrjuje gospod M – mogoče razumeti tako, da po presoji navedene službe neenakega obravnavanja ni mogoče utemeljiti z nujnim razlogom v splošnem interesu.

- 111 Poleg tega, čeprav predložitveno sodišče v predložitveni odločbi ne analizira posebej morebitne utemeljenosti zadevne omejitve z vidika nujnega razloga v splošnem interesu, to sodišče v zvezi s ciljem člena 11 WRPA 1999 poudarja, da so pokojninske pravice zasnovane in s tem povezana davčna ugodnost dodeljena zato, da se zagotovi finančna podpora posameznikom v okviru njihove prihodnje upokojitve, ne pa za varstvo upnikov v primeru stečaja posameznikov pred njihovo upokojitvijo, in da so, razen v primeru „pretiranih“ prispevkov, te pravice izvzete iz stečajne mase.
- 112 Evropska komisija ob upoštevanju tega cilja v bistvu trdi, da se lahko kot nujni razlog v splošnem interesu upošteva cilj socialne politike, povezan s tem, da se stečajnemu dolžniku zagotovi določena raven pokojninskih pravic, da se mu omogoči pridobitev ustreznega dohodka in se s tem prepreči, da bi postal breme za državo.
- 113 Čeprav je tak nujni razlog v splošnem interesu mogoče sprejeti, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče, se zdi, da ga je treba ob upoštevanju posebnega cilja člena 11 WRPA 1999 podrobneje opredeliti tako, da je njegov namen zagotoviti pravično ravnotežje med ustreznim varstvom interesov stečajnega dolžnika in varstvom finančnih interesov upnikov stečajnega dolžnika za poplačilo vsaj dela svoje terjatve iz stečajne mase.

Sorazmernost omejitve svobode ustanavljanja

- 114 Čeprav cilj uravnoteženega varstva nujno nasprotujočih si interesov stečajnega dolžnika in njegovih upnikov v zvezi s pokojninskimi pravicami stečajnega dolžnika, ki mu sledi člen 11 WRPA 1999, lahko pomeni nujni razlog v splošnem interesu, pa mora biti – kot je bilo že opozorjeno v točki 107 te sodbe – da bi bila lahko omejitev svobode ustanavljanja, ki jo zajema ta nacionalna določba, upravičena, ta primerna za zagotovitev uresničitve cilja, ki mu sledi, in ne sme presegati tega, kar je nujno za dosego tega cilja.
- 115 Postavlja se zlasti vprašanje, ali je omejitev svobode ustanavljanja, ki jo zajema člen 11 WRPA 1999, primerna za zagotovitev uresničitve cilja, ki mu sledi, in ne presega tega, kar je potrebno za dosego tega cilja, saj ta določba omejuje upravičenost do načeloma celotnega in samodejnega izvzetja pokojninskih pravic iz stečajne mase, ki jo določa, na pravice, ki izhajajo iz pokojninskih sistemov, ki so bili v Združenem kraljestvu odobreni za davčne namene, iz te ugodnosti pa izključuje zlasti pokojninske pravice, ki izhajajo iz sistemov, ki za davčne namene niso bili odobreni v Združenem kraljestvu, ampak v državi članici Unije, kot je država članica izvora delavca migranta, za čigar pokojninske pravice gre, pri katerih je izvzetje iz stečajne mase na podlagi člena 12 WRPA 1999 delno in diskrecijsko.
- 116 V zvezi s tem bo moralo predložitveno sodišče presoditi, ali je v zvezi s pokojninskimi sistemi, ki so za davčne namene že odobreni v državi članici Unije, ne pa v Združenem kraljestvu, zahteva, da britanski davčni organi Združenega kraljestva take pokojninske sisteme dodatnoodobrijo pred stečajem, kot pogoj, ki ga je treba izpolniti, da bi bile zadevne pokojninske pravice lahko upravičene do izvzetja iz člena 11 WRPA 1999, sorazmerna s ciljem, ki mu sledi ta določba.
- 117 V tem okviru je treba navesti, da če bi se s tako zahtevo izvzetje iz stečajne mase želelo omejiti na pravice iz pokojninskih skladov, ki so regulirani in nadzorovani, bi lahko ta zahteva presegla tisto, kar je potrebno, ker bi povzročila, da se iz upravičenosti do izvzetja izključijo pokojninske pravice iz pokojninskih skladov, ki so bili za davčne namene odobreni v državi članici, in ne v Združenem kraljestvu, če so tudi ti skladi regulirani in nadzirani, pa čeprav drugače.

- 118 Poleg tega bo moralo predložitveno sodišče presoditi, ali obstaja povezava med davčnimi pravili v zvezi z regulacijo in nadzorom pokojninskih skladov in ciljem zadevne nacionalne določbe, ki je, kot kaže, v postopku zaradi insolventnosti zagotoviti pravično ravnotežje med interesi stečajnega dolžnika za izvzetje njegovih pokojninskih pravic iz stečajne mase, in interesi upnikov za čim širšo vključitev teh pravic v stečajno maso.
- 119 Zdi se namreč, da zahteva po davčni odobritvi pokojninskega sklada kot pogoj za pridobitev nekaterih davčnih ugodnosti, povezanih s prispevki v tak sklad in z dajatvami iz tega sklada, ni povezana z naložitvijo iste zahteve zunaj kakršnega koli davčnega okvira kot pogoja za izvzetje iz stečajne mase, ki je načeloma celotno in samodejno, določeno v členu 11 WRPA 1999, zlasti če – kot v položaju iz postopka v glavni stvari – stečajni dolžnik ne zahteva nobene od teh davčnih ugodnosti.
- 120 Drugače povedano, čeprav je v okviru obdavčitve zahteva po odobritvi pokojninskega sistema lahko upravičena zaradi omejitve in nadzora s tem povezanih davčnih ugodnosti, pa taka logika lahko izostane, če je taka zahteva naložena v posebnem okviru insolventnosti, zlasti glede na pravila, ki določajo premoženje, ki je sestavni del mase.
- 121 Poleg tega, če je bil namen te zahteve po pridobitvi odobritve za davčne namene – kar mora preveriti predložitveno sodišče – zagotoviti, da je pokojninski sistem, iz katerega izhajajo pravice stečajnega dolžnika, deležen določene publicitete, tako da te pravice ne bi bile nepošteno odvzete upnikom stečajnega dolžnika, bi navedena določba presegla to, kar je nujno, če bi bilo potrjeno, da, kot trdi Komisija, pravo Združenega kraljestva, ki se nanaša na insolventnost, določa, da je stečajni dolžnik ob uvedbi postopka zaradi insolventnosti stečajnim upraviteljem zavezan prijaviti vse svoje premoženje, vključno s pokojninskimi pravicami, ki bi lahko izhajale iz tujega pokojninskega sistema.
- 122 Poleg tega, kot trdita stečajna upravitelja, če bi bil namen naložitve obveznosti odobritve tujega pokojninskega sklada, ki je že odobren v državi članici, v Združenem kraljestvu pred stečajem britanskim davčnim organom omogočiti, da preverijo, ali je zadevni pokojninski sistem res tuji pokojninski sklad, ki je bil dejansko odobren, bi taka obveznost lahko presegla to, kar je potrebno. Če namreč davčni organi države članice, v kateri je bil ustanovljen pokojninski sklad, kot je to v primeru iz postopka v glavni stvari, pisno in nedvoumno potrdijo, da je bil ta sklad odobren v skladu z davčno zakonodajo te države članice, bi bila naložitev nadzora, s katerim se zagotovi, da je do te odobritve dejansko prišlo, odveč in ne bi bila sorazmerna tudi zato, ker morajo davčni organi držav članic spoštovati dolžnost medsebojnega zaupanja.
- 123 Nazadnje, omejitev, ki jo vsebuje člen 11 WRPA 1999, prav tako ni sorazmerna, če mora biti pogoj za davčno odobritev, kar mora prav tako preveriti sodišče, nujno izpolnjen najpozneje ob razglasitvi stečaja, s čimer je izključeno, da bi stečajni dolžnik zahteval odobritev zadevnega tujega pokojninskega sklada po tem datumu, da bi bil lahko upravičen do izvzetja pravic, ki izhajajo iz tega sklada, iz stečajne mase, ki ga določa ta določba.
- 124 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člen 49 PDEU razlagati tako, da nasprotuje določbi prava države članice, v skladu s katero je za izvzetje pokojninskih pravic na podlagi pokojninskega sklada iz stečajne mase, ki je načeloma celotno in samodejno, določena zahteva, da je bil zadevni sklad v trenutku stečaja odobren za davčne namene v tej državi, če je ta zahteva naložena v položaju, v katerem ima državljani Unije, ki je pred osebnim stečajem uveljavljal pravico do prostega gibanja tako, da se je stalno nastanil v isti državi, da bi tam opravljal dejavnost samozaposlene osebe, pokojninske pravice iz pokojninskega sklada, ki je bil

ustanovljen in odobren za davčne namene v njegovi državi članici izvora, razen če je za omejitev svobode ustanavljanja, ki jo zajema navedena nacionalna določba, podan nujni razlog v splošnem interesu, če je primerna za uresničitev cilja, ki mu sledi, in če ne presega tega, kar je potrebno za dosego tega cilja.

Stroški

- 125 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člen 49 PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje določbi prava države članice, v skladu s katero je za izvzetje pokojninskih pravic na podlagi pokojninskega sklada iz stečajne mase, ki je načeloma celotno in samodejno, določena zahteva, da je bil zadevni sklad v trenutku stečaja odobren za davčne namene v tej državi, če je ta zahteva naložena v položaju, v katerem ima državljan Unije, ki je pred osebnim stečajem uveljavljal pravico do prostega gibanja tako, da se je stalno nastanil v isti državi, da bi tam opravljal dejavnost samozaposlene osebe, pokojninske pravice iz pokojninskega sklada, ki je bil ustanovljen in odobren za davčne namene v njegovi državi članici izvora, razen če je za omejitev svobode ustanavljanja, ki jo zajema navedena nacionalna določba, podan nujni razlog v splošnem interesu, če je primerna za uresničitev cilja, ki mu sledi, in če ne presega tega, kar je potrebno za dosego tega cilja.

Podpisi